

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמאי וענינים תראה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו גזרעכם וכו',
בני חיי ומוזני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשאריות כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכו' הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון ישעיה
טובה לכל הגושתדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכו"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
וזסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב בעומה להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבשו בי תונככי.

חזון יחזקאל
רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכרזו:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שיהמליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבות אפרים ארח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

מלליצי יין ושיר

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
החבויים כל מי שייטיע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה ומליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה ומליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לזכות חיים מנחם בן קיליא וז' גיטל בת נחמה מרים ריזל להצלחה בכ"ע בגשם וברוח ונחת דקדושה מכל יו"ח ועושר ואושר וכל מילי דמיטב

וישלה יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. במדרש (ב"ר עה"ד): אמר רב חמא בר תנינא, הגר שפחת שרה נזדמנו לה חמשה מלאכים, זה שהוא אוהבו של בית על אחת כמה וכמה. אליעזר עבדו של בית נזדמנו לו כמה וכמה מלאכים, זה שהוא אוהבו של בית על אחת כמה וכמה, ע"כ. ולכאורה קשה מדוע הוצרך רב חמא להביא ראיה גם מהגר וגם מאליעזר, ולא היה די להוכיח מאחד מהם. וי"ל, שכשנתבונן נמצא שאינו דומה ענין המלאכים שבאו להגר, למלאכים שבאו לאליעזר, דאצל כל אחד היה תפקיד אחר, דהנה ענין המלאכים שנשלחו להגר היה כדי לפייס דעתה שלא תהיה עלובה מאת שרה, ואף שגם היא חטאה כנגד שרה, מ"מ נשלחו מלאכים אליה להפיס דעתה, וכמו שמצינו (ב"ר סי'ד) שישבה הגר על הבאר וביקשה: 'רבש"ע ראה בעלבונני'. ומכך שנשלחו מלאכים להגר לפייס דעתה, למד רב חמא בקל וחומר שבדאי שלח ה' מלאכים גם ליעקב שלא חטא כלל כנגד עשו אחיו, שהרי לקח את הברכות בציווי אמו, ונתכוון לשם שמים שלא יהיה הרשע עומד ומקריב לפני ה', וממילא אין ספק שישלח ה' מלאכים אליו שישתמש בהם לשלחם לעשו, להינצל ממנו שלא יוסיף לרדוף אותו ולעלוב בו, ויוכל יעקב להיות שקט בדעתו. והמלאכים שנשלחו לאליעזר באו להפוך דעתם של לבן ובתואל שלא רצו לשלוח את רבקה עבור יצחק, והיה צריך סיוע שסיכמו עם אליעזר ובכך ויכל לעשות את שילחותו במה ששלח אותו אברהם, ואף שלא היה נעשה כל כך נזק בכך שלא היו מסכימים לשלוח את רבקה עמו, היות שרבקה בעצמה היתה חפצה לילך וממילא בודאי לא היו יכולים לעכבה, כי היתה הולכת אף שלא בהסכמתם, ועוד שאף אם לא היתה באה כלל, לא היה בזה נזק גדול ליעקב, כי היה יכול למצוא אשה מבנות ענר אשכול וממא, אעפ"כ שלח ה' מלאכים לסייע לו בשלחותו, ומכך למד רב חמא בקל וחומר שראוי יעקב

בשורה טובה

שוב יצא לאור הספר המבוקש ביותר
חלת לחם על הלכות חלה - ברכת הבית על טכנת חלה
במהדורה מפורגת בתכלית ההידור והיופי

אפשר להשיג הספר בתנויות הספרים המובחרות
הפצה ראשית עם הספר - ר' בנימין לעווין
והרב יצחק טייטלבוים שליט"א 0000-332-347

שלמחרתו חול, אם יתפלל במוצאי ר"ח שתיים של ערבית כדין מי שלא התפלל כלל. דיש סוברים שלא יתפלל שתיים, שכיון שכבר התפלל תפלת המנחה אלא שלא הזכיר בה ר"ח, הרי אינו מרויח כלום אם יתפלל ערבית שתיים, שהרי לא יזכיר בה עוד של ר"ח, דאין זה דומה לטעה ולא התפלל מנחה של שבת שמתפלל במוצ"ש שתיים של חול, שכיון שלא התפלל מנחה כלל, א"כ ירויח תפלת שמונה עשרה אע"פ שלא יזכיר בה של שבת. אבל יש סוברים דצריך להתפלל במוצאי ר"ח שתיים, דכיון שבתפלת המנחה לא יצא ידי חובתו, הרי זה כלא התפלל כלל, ומתפלל שתיים לערב אע"פ שלא יזכיר בה של ר"ח.

ובביאור פלוגתתם כתב האבנ"ז (או"ח סימן

תק"ז אות ב', וכ"כ בהר צבי או"ח ח"א סימן נ"ד, וקהלות יעקב ברכות סימן ט"ז, והגר"ח ברכות שם), דנחלקו אם יעלה ויבא הוא מחובת התפלה, דצריך להזכיר בתפלה מעין המאורע, ולכן אם שכח לא יצא ידי חובת התפלה וצריך לחזור ולהתפלל, ולכן צריך להשלים בערבית ואע"פ שלא יאמר אז יעלה ויבא. או דלמא החיוב של הזכרת מעין המאורע אינו מחובת התפלה, אלא מחובת היום, דצריך להזכיר היום של ר"ח ויר"ט, ורק מקום ההזכרה הוא בתפלה, ולכן אם שכח ולא הזכיר ר"ח ויר"ט שפיר יצא ידי חובת התפלה, אלא דחיסר ההזכרה, ולכן צריך לחזור ולהתפלל רק אם ישלים ההזכרה, אבל אם ממילא אינו יכול להשלים ההזכרה, אינו חוזר ומתפלל.

וז"ל: וראיה דהא אם שכח לומר יעלה ויבא במנחה של ראש חודש מתפלל ערבית שתיים, אף שבערבית לא יאמר יעלה ויבא, מ"מ מקום צריך לחזור ולהתפלל כיון דלא יצא ידי תפלה במה שהתפלל ביום בלא יעלה ויבא, עכ"ל: ויש לעיין מהו שיטת הרא"ש דצריך לחזור ולהתפלל כששכח על הנסים, אם הוא משום דזה מחובת התפלה להזכיר יום המאורע, ואם שכח חשיב דלא התפלל, ולכן בשכח במנחה של זאת חנוכה, צריך להתפלל במוצאי חנוכה שתיים. או דלמא דזה מחובת היום להזכיר מעין המאורע, ולכן אם ממילא אי אפשר לו להזכיר עוד על הנסים, אינו חוזר ומתפלל. וכן משמע קצת מלשונו דכתב דחוזר ומתפלל משום פרסומי ניסא, ומשמע דאין זה מחובת התפלה, אלא מחובת היום.

ובשיטת התוס' דאינו חוזר ומתפלל כששכח על הנסים, ביאר האבנ"ז החילוק בין ר"ח ויר"ט דחוזר ומתפלל, דיעלה ויבא הוא חובת התפלה ומדין הזכרת מעין המאורע, לכן אם שכח חשיב דלא התפלל. אבל על הנסים הוא מחובת חנוכה ומחוייב הודאה לומר על הנסים, רק קבעוה לומר בתפלה, ולכן אם שכח אי אפשר לו לחזור ולהתפלל.

והוסיף וז"ל: אם שכח לומר יעלה ויבא במנחה של ר"ח מתפלל ערבית שתיים, אף שבערבית לא יאמר יעלה ויבא, מ"מ צריך לחזור ולהתפלל כיון דלא יצא ידי תפלה במה שהתפלל ביום בלא יעלה ויבא.

ומהאי טעמא ניחא לי הא דאם שכח להזכיר של שבת ערבית, דפשוט דצריך לחזור להתפלל, ולא מדמינן להבדלה דאם שכח להבדיל בתפלה דאין מחזירין אותו כיון שיכול להבדיל על הכוס, והכא נמי הרי הוא מזכיר בלא"ה בקידוש. דשאני

למלאכים, לסייעו להפוך דעתו של עשו שיודה לו על הברכות ולא יוסף לתבוע אותם. ולפ"ז מתיישב היטב הטעם שרב חמא הוכיח גם מהגר וגם אליעזר, כי רצה להוכיח שבאו מלאכים לשמש את יעקב בב' הענינים: א) במה שדומה למה שהיה אצל הגר, שהמלאך סייע בידיה ששרה לא תעלוב אותה, כך גם יעקב הוצרך לפעול שעשו לא יעלבנו עוד. ב) במה שדומה למה שהיה אצל אליעזר, שהמלאך סייע בידו להפוך את דעתם, כך גם אצל יעקב הוצרך להפוך דעת עשו. (זרע שמשון אות א').

לע"נ ר' יעקב שימשא ב"ר חיים תנך זצ"ל י"א צ"ט ס"ו כסלו

והוא עבר לפנינו וישתחו ארצה שבע פעמים. הנה ביעקב שהשתחוה לעשו שהיה מקום הקליפה ועבודה זרה, כבר תירץ בזה בפרשתינו עה"פ 'והוא עבר לפנינו', ד'הוא' כינוי לשכינה שקדמה לעשו, ויעקב השתחוה לשכינה, ע"ש. אך עדיין אם נימא דחייב למסור נפש על קדושת ה', אכתי איכא מפני 'מראית עין', שהיה נראה כמשתחוה לעשו, מיהו קדוש ה' היינו בפרהסיא בפני עשרה מישראל, והנה לא היו שם כי אם בניו, והם ידעו האמת שמשתחוה לשכינה, לכן השתחוה גם הם.

ובזה מובן שפיר מה שאמר הכתוב 'יעקב פדה את אברהם' (ישעיה כט:כב), והיינו שפדאו מכבשן אש, דזה לפי שאברהם עשה מילתא יתירתא להתגרות עם נמרוד שישליכנו לכבשן אש, ולכן לא היה ראוי לינצל, רק בשביל יעקב ניצל אברהם.

וא"כ מהראוי כל שכן שיעקב לא ישתחוה לעשו, לכן ממשיך הכתוב ואמר 'לא עתה יבוש יעקב', שלא תאמר שהיה פרהסיא, כי באמת גם בניו ידעו שמשתחוה לשכינה, לכן השתחוה גם המה. וזה שאמר הכתוב 'כי בראותו ילדיו מעשי ידי בקרבו והקדישו', רוצה לומר, מה שהשתחוה, אף שהיה נראה כמשתחוים לעשו, אולם באמת 'הקדישו את קדוש יעקב', רוצה לומר שהשתחוה לשכינה, 'ואת אלהי ישראל יעריצו', א"כ הכל יודעין שלא השתחוה רק לשכינה.

לע"נ הרה"ק ר' מנחם ב"ר יעקב דוד מושינאו זצ"ל י"א צ"ט ס"ז כסלו

אם שכח על הנסים אין מחזירין אותו. התוס' (שבת כד. ד"ה דתני) כתבו, דבחנוכה ופורים אם לא אמר 'על הנסים' בתפילה, אין מחזירין אותו. אולם הרא"ש (שם סימן ט"ו) כתב, דמדברי הברייתא שם משמע שאם שכח להזכיר בתפילתו 'על הנסים', הרי זה חוזר ומתפלל, והטעם הוא משום פרסומי ניסא. וכתב הקרבן נתנאל (אות ק), דפשוט דהרא"ש סובר שאם שכח להזכיר על הנסים בברכת המזון אינו חוזר, שהרי לדעת רב (שבת שם) אינו חוזר ומברך, ודוקא לגבי תפלה פסק שאם שכח להזכיר על הנסים חוזר ומתפלל.

והנה נחלקו הראשונים (ע' תוס' ברכות כו: ד"ה טעה) אם לא הזכיר יעלה ויבא במנחה של ר"ח

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל

'מבטיח אני להעושים לטובת נשמתו' אלחנן יוסף בן שמואל וצפורו, להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה דיין'

כשאדם רואה יסורים על זולתו, הוא יודע לעודדו ולחזקו באמונה שהכל משמים לטובה, ואין יסורין בלא חטא, ומוסיף לומר לו שכאשר יקבלם באהבה, יתכפר לו ויזכה לכל טוב, וגם יודע לעוררו על מדה כנגד מדה, ולרמז לו שיחשוב גם בכיון זה.

כל זה במה שנוגע לחבירו, אבל כשבאים יסורים על עצמו, היצר מטעהו לחשוב 'וכי זה המגיע לי?' והלא מחשבה כזו פסולה ואסורה, וזה כמו כפירה באמונה ובהשגחת הבורא עולם.

עליו לדבר אל עצמו כאילו הדבר הזה גופא היה קורה לזולתו, כי זו האמת, ואז טוב לו.

ד וכן ביאר הגר"ח דחלוק דין הזכרת על הנסים, מדין הזכרת רצה ויעלה ויבא, דין ותקנה בנוף המטבע של ברכה שלישית, לכן אם שכח לומר רצה או יעלה ויבא חסר הברכה שנתקנה לשבת ויר"ט, ולכן צריך להשלימה אחר ברכת בונה ירושלים כברכה בפני עצמה מכיון דחיסר ברכה. משא"כ הזכרת על הנסים אין זה הוספה במטבע הברכה עצמה, אלא הוא דין הזכרה בעלמא, ולכן אף אם שכח, עדיין נחשב שאמר הברכה, ולכן אין צריך להשלימה, עכ"ל. והנה גם בלי חילוק זה מובן מדוע אינו חוזר ומברך בחנוכה, דלא עדיף מר"ח, דכיון דאינו מחוייב לאכול פת אינו חוזר ומברך. אלא דכוונתו דאפי' אם היה חיוב לאכול פת בחנוכה, ג"כ לא היה צריך לחזור ולברך, כיון דנחשב שבידו כראוי.

א וע' בספר הבתים (תפלה שער ב' סימן ח') שהביא דיש סוברים דמה שאמרו שאם לא אמר על הנסים אין מחזירין אותו, זה דוקא בתפלת שחרית מפני שיש בה פרסום קריאת הלל או המגילה, אבל בתפלת המנחה שאין בה פרסום הודאת היום מחזירין אותו.

ב אבל בפרי חוש (סימן תרפ"ב סק"א) כתב דהרא"ש מיייר בנוגע ברכת המזון, דיש להזכיר על הנסים בברכת המזון בחנוכה ופורים. אבל בשבת של מי, ומעשה רוקח (פ"ב ברכות ה"ו) כתבו דאין כוונת הרא"ש לזה, ע"ש עוד.

ג ונפ"מ בזה, השוכח מעין המאורע, אם צריך לחזור ולהתפלל בציבור, או דאין צריך כיון דכבר יצא ידי תפלה, ע' במקראי קודש (חנוכה עמוד ל"ג). וגם נפ"מ השוכח מעין המאורע בתפלת שחרית, אם מותר לו לאכול קודם שיתפלל שנית, דאם חשיב דלא התפלל כלל, אז אסור לו לאכול, ע' שו"ת ארץ צבי (ח"א סימן נ"ד).

'מעגלי צדק' על פרשת ראה מסוגל לעשירות

ר' ישראל וואלף מאנדעל היה עשיר, ונהפך עליו הגלגל ונעשה יורד ונצרך לבריות, ואמר לו הרה"ק בעל מעגלי צדק מדעעש: תהגה בספרי מעגלי צדק פרשת ראה, ותוושע ממזוקתך ויהיה לך הרחבה גדולה בלי מצרים. וכך היה, שאחר שלמד מעגלי צדק על פרשת ראה, נושע ויצא ממצר למרחב, והתברך בהשפעה מרחבה בכל עניו.

אפס כי לא יהיה בך אביון וגו' כי לא יחדל אביון מקרב הארץ. הענין על פי מה שנאמר (שבת קנא:): שצריך ליתן צדקה כי גלגל הוא החוזר בעולם, אולי יעני הוא או בנו. והכוונה שע"י הצדקה גורם 'עשר בשביל שתתעשר' שלא יהיה בו עניות או בבנו. כהמעשה באליהו הנביא שנתן לו מעות על ז' שנים, וע"י ריבוי הצדקה שלו היה עושר לעולם, כי היה גזבר טוב. (ע' ילקוט שמעוני רות רמז תר"ז). וזהו שאמר 'כי לא יהיה בך אביון', שאתה לא תהיה אביון כשתתן לכל האביונים, כי ודאי ימצא בארץ אביונים, וכשאתה תתן להם צדקה, תהיה עשיר לעולם. (מעגלי צדק).

כולה ממה שהבין מלבו, כמו שאמרו (שם סא:ל) שזימן לו הקב"ה שתי כליותיו כמין שני רבנים והיו נובעות ומלמדות אותו תורה. והיינו שפרסם אלהותו יתברך שמו בין הבריות, והוא עיקר דברי תורה, ששורש כל הדברי תורה הוא מאמר 'אנכי ה' אלהיך'. ועיקר כח הארת תורה שבעל פה ניתן לאהרן הכהן וכמו שנאמר 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו'. וזה ג"כ ענין מה שאמרו (במדבר רבה טו:ו) שאמר הקב"ה לאהרן לגדולה מזו אתה מתוקן, 'בהעלותך את הנרות', הקרבנות כל זמן שביהמ"ק קיים הם נוהגים, אבל הנרות קיים לעולם. ובאמת ענין חנוכת הנשיאים היה שהנשיאים הקריבו הקרבנות משלהם, אבל ההקרה היה על"י הכהנים, ומה נחמו הש"ת לגדולה מזו אתה מתוקן שידליק נרות המנורה, הא נרות ביהמ"ק ג"כ היה השמן משל ציבור, ורק ההדלקה זכה אהרן, וכן היה כל הקרבת הקרבנות על"י אהרן ובניו, וכן הקרבת קרבנות הנשיאים היו על ידו.

רק ענין הדלקת הנרות העיקר שזכה, שלו ניתן הכח להאיר אור תורה שבעל פה, שהוא ענין 'בוא והאיר לפני', וזה הכח ניתן לאהרן להופיע ולהאיר בלב כל ישראל אור תורה שבעל פה על"י הדלקת נרות המקדש. וזה שנאמר 'יעש כן אהרן אל מול' וגו', ופירש"י: להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, ולא מצינו שיכתוב כן הכתוב על שום קרבן ומצוה. רק דקאי על ענין עומק מכוון הנרות שה וא להאיר אור תורה שבעל פה בלבבות ישראל, ולא נתפרש בציווי רק ברמז, [ועל זה אמרו שלא שינה וקיים גם הרמז של הדלקת נרות].

וזה נשאר לעולמי עד, שעיקר תורה שבעל פה ניתן לכהנים, וכמו שנאמר 'ובאת אל הכהנים הלויים וגו' על פי התורה אשר יורוך'. וכן זה עיקר ענין נרות חנוכה, וכמו שכתב הרמב"ן (במדבר חב:ב) על מה שאמרו במדרש 'אבל הנרות לעולם קיים', דהא באמת גם נרות ביהמ"ק הם רק בזמן שביהמ"ק היה קיים כמו הקרבנות, וכתב הרמב"ן שרמזו לנרות של חנוכת בית חשמונאי והם לעולם. והיינו שנרות חנוכה הם ג"כ להאיר אור תורה שבעל פה, ועיקר נס חנוכה ומצותה בא על ידי כהנין הקדושים שהם המאירים אור זה בלב ישראל.

והנה חנוכה חל תמיד סמוך לפרשת וישב שמדברת מתיקון פגם הברית, והיינו שיבורר ד'ועמך כולם צדיקים'. ואור תורה שבעל פה הוא מטלא דעתיקא, והוא אור הראשון שנגנז לצדיקים, כמו שאמרו בחגיגה (יב). וירא אלהים את האור כי טוב, ואין טוב אלא צדיק. וגם אמרו דאור הראשון נגנז לעמלי תורה שבעל פה כמו שאמרו בתנחומא (פרשת נח ג). וקליפת יון שהיה להכניס זוהמא בבנות ישראל, שגזרו תיבעל לטפסר תחילה, היה נגד והיפך ממדת צדיק, ועל כן החשמונאים שהיו שורש תורה שבעל

הבדלה שאינו חובת התפלה כשאר מעין המאורע, כיון שענתה הוא חול, רק החיוב להבדיל וקבעוה בתפלה בחונן הדעת, ולכן אין מחזירין אותו כיון שיכול להבדיל על הכוס. משא"כ בתפלה של שבת, נהי דידי קידוש יצא, מ"מ ידי תפלה לא יצא שלא הזכיר בה מעין המאורע של שבת, וכמו בר"ח דאע"ג דליכא חיוב לקדש, מ"מ צריך להזכיר מעין המאורע, וכל זה פשוט. ומתאי טעמא תמוה לי על המג"א (סימן קפ"ח ס"ק י"ג) שכתב דאם שכת בברכת המזון של שבת ור"ח - רצה לבד, ויעלה ויבא של שכת, ופתח בהטוב והמטיב, דהדן הוא דכיון שחייב לחזור לראש, צריך להזכיר נמי של ר"ח, דמכל מקום הרי מחויב בברכת המזון משום שבת, ודומיא דיום שנתחייב בארבע תפלות. אבל בחנוכה כיון דמדינא אינו צריך להזכיר, לא יזכיר בברכת המזון הב' של חנוכה, ע"ש. ותמוה לי, דלמה לי טעמא דיום שנתחייב בארבע תפלות, תיפוק ליה דהוה כאילו לא בירך כלל, ולא משום הזכרת שבת לחוד צריך לחזור ולברך, [אלא משום דחשיב דלא בירך כלל], שהרי בתפלה אם לא הזכיר בתפלה במנחה של שבת, צריך להתפלל ערבית שתיים אף שבערבית לא יזכיר של שבת, דמ"מ צריך לחזור משום דלא יצא ידי תפלה, וכיון דצריך לברך משום חיוב ברכת המזון, אפי' בלא שבת פשוט דצריך להזכיר גם של ר"ח, והוא הדין על הנסים, עכ"ל.

והנה אף לפי מה שביאר האב"ז דרק הזכרת על הנסים בתפלה הוא מדיני חנוכה, אבל הזכרת על הנסים בברכת המזון הוא מדיני ברכת המזון דצריך להזכיר מעין המאורע, מ"מ מובן מדוע אין צריך לחזור ולברך ברכת המזון כששכח על הנסים, דלא עדיף מר"ח, דכיון דאינו מחויב לאכול פת לכן אינו חוזר ומברך אם שכת לומר יעלה ויבא".

לע"נ הגה"צ ר' יוסף יוזל ב"ר שלמה זלמן הורביץ זצ"ל יא"צ י"ז כסלו

נרות חנוכה להאיר אור תורה שבעל פה. ענין הדלקת המנורה במקדש, הוא מה שאמרו חז"ל (שמות רבה לו:ב) דהקב"ה אומר: 'בוא והאר לי, כמו שהארתי לכם', והיינו אור תורה שבעל פה שנמסר לישראל, ולא בשמים היא. וכלשון הזה מצינו באברהם אבינו ע"ה (בראשית רבה ל:ז) 'עד שאתה מאיר לי מאספוטמיא ומחברותיה, בוא והאר לפני בארץ ישראל, ע"ש. והיינו גם כן תורה אור, שמאברהם אבינו ע"ה התחיל השתי אלפים תורה, והוא קיים ולמד כל התורה

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרכת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

ארייברענגען יאט חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט מכן דורות ישרים:

- א תיח וירש וואס טוהט עס שטיין אסאך יאהרן צו העלפן אידן. וועט עס טוהן פאר אייער ישיעה כריזיאט, בנאמנות, קאנפידענשלע.
- יערע נאמען איד א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט. אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעבענקייט. מיט כוונה, במתנות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- משרייב די נאמען נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אזוי ואלע שיטות. די שטיין בלייבט אין דעם אויזען פאר 2 וואכען.
- זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.

דוקא אויך דעם מ'ארייבערען אופן פון מכן דורות ישרים וועט מען ווי עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה"ק אויפן פאר: **בער תלב (ארייבערען ויה מתייר צו אריישיקט).** שיהיה לבד לשמים (לשמים) די נאמען (מטעם) הרה"ק מליים (יחסיט ונתן וחסוד). מקען עס געבען פון מענער.

פאר מרטיס וופט-טקסט מכן דורות ישרים
dorosyesharim@gmail.com 917-635-3883

צופרידענע עלטערען פון מכן דורות ישרים זאגן:

“ מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש. ער לערנט מוסר, ער וויל ענדיגען א מסכתא ישראל.”

“ מיין ווון בעהט אויף 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע.”

“ מיין יצחק האט ארויפגעלייגט א פילטער.”

“ איך האב נישט געטאן קיין מנוחה פאר דעם נישט וויסענדיג וואס מיין בחור טוהט.”

“ כהאב גענועהן זען ווען הצלחה מיט מייער קינדער נאכען מנחם ויין פאר מיין חברים קינד.”

צופרידענע עלטערען פון מכן דורות ישרים זאגן:

“ מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש. ער לערנט מוסר, ער וויל ענדיגען א מסכתא ישראל.”

“ מיין ווון בעהט אויף 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע.”

“ מיין יצחק האט ארויפגעלייגט א פילטער.”

“ איך האב נישט געטאן קיין מנוחה פאר דעם נישט וויסענדיג וואס מיין בחור טוהט.”

“ כהאב גענועהן זען ווען הצלחה מיט מייער קינדער נאכען מנחם ויין פאר מיין חברים קינד.”

בעבודה מחזירין אותו, שהרי זה כשינה את מטבע התפלה של ר"ח וחול המועד, וכאילו לא התפלל ברכה אחת מתפלת ר"ח דחוזר ומתפלל. משא"כ ימים שאין בהן קרבן מוסף כגון תעניות וחנוכה ופורים, הרי בימים אלו שאין בהן קרבן מוסף, אין גם שום חלות קדושה בעיצומו של היום, וא"כ נמצא שסדר התפלה בימים אלו הם כשאר ימי החול. והא דאומר מעין המאורע בימים אלו, אין זה מעצם סדר התפלה, אלא שימים אלו מחייבים לומר מעין המאורע, ואומר זה בשעת תפלת ר"ח בתעניות בשמעת תפלה, ובתנוכה ופורים בהודאה, אבל אין זה מעצם סדר התפלה, משה"ה אם לא אמר אין מחזירין אותו, שהרי תפלת ר"ח התפלל כסדרה.

היסוד של האב"ז כתב גם במשנת יעבץ (אר"ח סימן א' אות ו') וז"ל: יום שיש בו קרבן מוסף, היינו שהוא יום שיש בו חלות קדושה בעיצומו של היום, כגון ר"ח וחול המועד שיש בהן קרבן מוסף, משום שעל יום ר"ח יש חלות קדושת ר"ח, ועל חול המועד יש חלות קדושת מקרא קודש (ע' רמב"ם פ"ז הלכות יו"ט ה"א), וקדושת היום מחייב קרבן מוסף. ולפ"ז גם סדר התפלה של יום שיש בו חלות קדושה, הוא שונה מסדר התפלה של שאר ימי החול, וכמו בשבת ויר"ט שיש בהן סדר תפלה מיוחדת של שבת ויר"ט. וא"כ נמצא דמה שבר"ח וחול המועד הוא אומר מעין המאורע בעבודה, היינו שהרי זה מעצם סדר התפלה של ר"ח וחול המועד, כיון שגם תפלת שחרית ומנחה של ר"ח וחול המועד הם לא תפלות של ימי החול, אלא חל עליהם שם ר"ח וחול המועד, ולכן אם לא אמר מעין המאורע

ספר מנחה חדשה להרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליא זי"ע

שכתב בהקדמת הספר בזה"ל:

ואקוה לה' מי שיחזיק ספר זה בביתו ובפרט מי שילמוד בו, כי זכות של תיבת "בראשית ברא" יגן עליו שיהיה לו רפואה לכל אבריו, כי "ברא" לשון רפואה. וזכות אבותי הקדושים יגן עלינו ועל כל ישראל, שירפא לכל גופינו ויסלח לכל עונינו, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו.

בראשית וכו'. נ"ל בעז"ה לחבר סיום התורה"ק עם תחלתה. כי הנה ידוע מאמרם ז"ל ישראל עלו במחשבה תחלה (זוהר פ' משפטים [דף קח ב]; פסיקתא זוטרותא בראשית ג כד). וזה שמרומז בתורה"ק **ישראל בראשית**, בגימט' **ישראל עלו במחשבה תחלה ז'**, פירוש קודם ז' ימי הבנין, וד"ל.

אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה, ויש להתבונן בדבר, דהנה הצדיקים מקבלים כל מה שעובר עליהם באהבה, ואילו את צער בנייהם אינם יכולים לסבול, ומדוע.

ונראה הטעם בזה, כי אהבת אבות לבנים איננו דבר נמשך אחר השכל והבינה שיהיה בכח האדם מפני בטחונו בה' לדחותם ולהשכיחם מלבו, אלא היא אהבה הטבועה בטבע מגדלות ה', כמבואר בחובת הלבבות שער הבחינה, שהקב"ה נתן אהבה יתירה בלב יוצריו כדי שלא יכבד עליהם גידולו, וישגיחו עליו יותר ממה שישגיחו על עצמם, ויקל בעיניהם כל טרחו ועמל גידולו מרחיצה וכיוצא בהם ע"ש, ויען שהיא מפלאי פלאות ה', ואחד ממידותיו כרחם אב על בניו, לכן גם הצדיקים אשר מושלמים בכל מיני השלימות, מוטבעים באהבה זו ומרגישים

בצער של בנייהם.

ובזה יובן כונת המדרש, דהנה בטעם מצוה זו של 'לא תקח האם על הבנים', כתב הרמב"ם במורה נבוכים כי יש לבהמות דאגה גדולה בראותן צער בנייהם, כמו לבני אדם, כי אהבת האב לבן איננו דבר הנמשך אחר השכל והדיבור, אלא הוא מפעולת כח המחשבה המצויה בנבראים לבהמה כמו לאדם ע"ש. וזה מה שאמר יעקב 'אתה אמרת לא תקח האם על הבנים', כדי שלא לצער בעלי חיים, מכל שכן שתחוס ותרחס עלי, ותצילנו מיד עשו 'פן יבא והכני אם על בניו', ולא אוכל לעמוד בצער הבנים.

ומטעם זה כיון שאין מרגיש הצדיק שום צער מגודל אמונתו ובטחונו, רק בצער גידול בניו, על כן כאשר ביקש יעקב לישוב בשלוח בעוה"ז, נתן לו הקב"ה צער של יוסף, כי רק צער זה נחשב צער לצדיקים. ועל כן הוא מעלה גדולה מה שמצינו אצל אהרן 'וידם אהרן' בשעת מיתת נדב ואביהוא, כי היה צריך לכך גדול לשתוק מאחר שהטבע גורם להרגיש צער הבנים. ובה יתפרש המדרש להלן בפרשה בעת שלחם הס"מ עם יעקב 'ירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו', ואיתא במדרש פליאה: 'בכף ירכו - זה נדב ואביהוא'. וצ"ב.

ולפ"ז יבואר דשרו של עשו רצה להשטין את יעקב ולצער, אבל לא היה יכול לו, כי כל מה שיגרום ליעקב יקבל באהבה ולא יהיה לו צער, לכן 'ויגע בכף ירכו', הוא זרעו הנתקא 'ירד', וכלשון חז"ל 'עובר ירך אמו', ונתן עיניו בנדב ואביהוא שמתו לעיני אביהם, ושם מצא מקום לחול לצער את יעקב, וזה 'ותקע כף ירך יעקב'.

לזכות מ.ב. ה.פ. לעשרות והצלחה בכל מעשי ידיו

ואמרת לעבדך ליעקב מנחה היא שלוחה. וצ"ב דהוי ליה למימר 'מעבדך יעקב', ולא 'לעבדך ליעקב'. ורש"י מפרש הקרא לשתי תשובות, וז"ל: על ראשון ראשון, ועל אחרון אחרון, ששאלת 'למי אתה', התשובה הוא 'לעבדך ליעקב אני'. וששאלת 'ולמי אלה לפניך', התשובה הוא 'מנחה היא שלוחה', עכ"ל. ובאופן אחר נראה לפרש, דלכאורה איך נתן יעקב לעשו המנחה, והוא אסור משום 'לא תחנם', דאסור ליתן מתנת חנם לגוי.

פה אז, והיינו שהיו מבוררין במדת צדיק, וזכו לאור הראשון שנגזז לעמלי תורה שבעל פה, על כן היו הם המנצחים לקליפת יון.

והנה בתיקונים (תיקון ל"ו) איתא 'יהי אור' דא פסת, 'יהי אור' ראש השנה. ובזוה"ק (ח"ב קסז) ד'יהי אור' מורה על אור תורה שבעל פה. והענין הוא, דפסת 'יהי אור' שהיה ההכנה לתורה שבכתב וכו', ובמתן תורה כתיב 'חרות על הלוחות', והיינו חירות ממלאך המות, וממילא היה חירות גם מיצה"ר, ובדאי לא יצויר חירות ממלאך המות עד שיתוקן כל פגם הנחש שהיה סיבה לזה, והוא כשיש חירות מיצה"ר כמו שהיה לעתיד שישחוט הקב"ה ליצה"ר ואז יבולע המות. ובדאי בשעת מתן תורה היה חירות מיצה"ר, רק אחר הקלקול שחזר יצה"ר, הוצרכו לתורה שבעל פה שהוא הרוב חכמה לתקן הרוב כעס. ועל זה ראש השנה 'יהי

אור' הכנה להתחדשות תורה שבעל פה, והיינו שיכנסו הדברי תורה ללב ויהיה הוויה להאור. וכמו שאמרנו כמה פעמים מרבינו הקדוש זצוק"ל על מה שאמר (ויקרא רבה טז:ב) שאמר ר' ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט, עד שבא רוכל זה והודיעו 'מי האיש החפץ חיים'. ואף שהרוכל לא אמר לו רק הפסוק בצורתו, רק ר' ינאי הרגיש אז טעם מחודש ע"י הרוכל שנכנס ללב, וזהו עיקר אור תורה שבעל פה. ור"ה הכנה ליוה"כ יום שניתנו בו לוחות אחרונות שכלול בהם מדרש הלכות ואגדות (שמות רבה מו:א), והוא הרוב חכמה מתורה שבעל פה וכו'.

ובכל שבת הוא התחדשות הפרשה באור תורה שבעל פה, והוא שירגישו טעם מחודש בהפרשה, שיכנסו הדברי תורה בלב שהוא אור תורה שבעל פה. וימי חנוכה בכל שנה הוא חנוכה כל שבתות השנה, שהם התחדשות האור דתורה שבעל פה. וכמו שהיה חנוכה במשכן ובמקדש להתחנך בעבודה, כן חנוכה החשמונאים חנוכה לאור תורה שבעל פה שהיא בכל שבתות השנה, שזוכין לאור תורה שבעל פה ולתקן הרוב כעס, ועל כן לא עשו זכר לשאר החנוכות שהיו רק לחנוכת החשמונאים שנוהגת לעולם.

וכיון דחנוכה היא חנוכת השבתות של כל השנה, שאז שוכן השי"ת בלב ישראל כאמור, ולכן נסדר בגמרא ענין חנוכה במסכת שבת. וממילא סדרו בגמרא ענין חנוכה סמוך לענין נר שבת, כיון שחנוכת חשמונאים גם כן בנר ואור.

לע"נ הר"ר דוד יהודה ב"ר אשר שווארץ זצ"ל י"א צ"ט ז"כ סלו

כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני אם על בניו. איתא במדרש: ואתה אמרת לא תקח האם על הבנים. ונראה לפרש דהנה כתיב 'רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו', ופירש דודי הגה"צ ר' יעקב שלום סופר זצ"ל, דיש מכאובים לצדיק כמו לרשע, רק הבוטח בה' מקבל המכאובים באהבה, כי יודע שהכל מה' לטובתו, ולכן 'חסד יסובבנו', עכ"ל. אמנם כל זה שייך לומר רק לגבי צער וסבל עצמו, אבל מצינו הצער של הצדיקים כשהיה צער אצל בנייהם, וכפי שאמר ז"ל נתיירא אברהם שיבואו יסורין ביצחק, וכן יעקב אבינו נתיירא מאד בעבור בניו עד שחלק המחנה לשתיים, ואמר 'אם יבא עשו

דב"ק רבנו חיים הלוי
עם מורשת הגר"ח
סדר שני

כולל במאות עיונים, עיונים, כותרות, מקורות ומילואים
מדרוה כושקעת ומורחבת
...
בסדר זה הופיעו:
• הלכות חטין ומוצה • נדרים • שמיטה ויובל • ביאת מקדש • תמידין ומוספין
...
סדר שלישי - מנצא בשלבי עריכה
...
כמו כן הופיעו
בהדפסה שניה סדר הראשון
שתתקבל בחיפה יתורה בעולם התורה
כולל הלכות:
• פסחין • שבת • ימים וחוליות • מאכלות אסורות • תעניות • קרבן פסח • בעילה

להשיג בכל חנויות הספרים המוכרות
הפנת ראשית
מארגן: ספרייתו - אה"ים נשילי • בחי"ל: עם הספר - לעווין
מס'ן מורשת הגר"ח • moresheshagrach@gmail.com

והנה בפרי צדיק (פרשת קדושים אות ג) כתב וז"ל: לכאורה קשה מהא דמובא (בראשית רבה סה:טז) דאמר רשב"ג על עצמו שלא שימש את אביו אחד ממהא ממה ששימש עשו את אביו, דהא משבח את עשו בזה, ואסור משום 'לא תחנם', דאסור ליתן להם חן. וז"ל דאצל הגוים שהעיקר אצלם הגוף והנאת עוה"ז, ממילא הנימוס אצלם לכבד ההורים שהביאום לעוה"ז שזה כל מגמתם, וא"כ אין זה שבח אצלם, משא"כ בישראל דנוח לאדם שלא נברא, לא היה נותן הדעת לכבדם רק מחמת מצות ה', עכ"ל.

ו יש להעיר, דהרי עשוי ישראל מומר היה (ע' קידושין יח.), ובשו"ת נפש כל חי (ח"א סימן ב"ה) כתב, דליכא איסור אלא בגוי, אבל בישראל מומר ליכא איסור, ע"ש. [ברם מדברי המב"ט (ח"ב סימן קכ"ב) והמג"א (סימן קפ"ט ס"ק א') משמע דגם במומר איכא משום 'לא תחנם', ע"ש. וכבר תמאו על זה, דהא קרא קאי על אמונת העולם, או על עובדי עבודה זרה, ומנא לן דגם ישראל מומר בכלל האיסור].

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר
וועט מען מוודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** -
סוכאטשוב, **צדקת הצדיק** - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, ר'
יוסף ענגיל - ויען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול** - הר המנוחות
אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין
זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח!"
gilyonmy@gmail.com 732-510-0560

ונראה דליתן דורן לשר מותר,
משום דלטובתו הוא נותן והוי
כאילו נותן לעצמו, [כמו
דאיתא בתוספתא (ע"ז פ"ג
ה"ד) דהאיסור של 'לא תחנם'
הוא דוקא בגוי שאינו אהבו
ושכיניו, דבאוהבו ושכיניו מותר

השכם להורגו, נראה פשוט
דנוהג גם בבני נח. ונזכרתי דכן
מפורש בתוס' (ע"ז י'): דהבא
להרוג השכם להרגו נוהג
בבני נח. (בית האוצר מערכת
א-ב' כלל א' אות ט"ו).

ליכות מ.ב.ד.ר. לרפ"ש שהצלה בכ"ע

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו. וברש"י: מלאכים ממש. כל גדולי
המפרשים חתרו למצוא פתרון מה המריצו לאבינו יעקב ע"ה להשתמש
במלאכים לשליחות זה, הכי חסר לו עבדים נאמנים הסרים למשמעתו. ומה
שנראה לענ"ד, כי הליכת יעקב אבינו ע"ה ללבן היתה עיקרה בשביל פחדה
של רבקה 'למה אשכול גם שניכם יום אחד', ולכן אמרה לו 'וישבת עמו ימים
אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך', כי עכשיו לא יועיל לך שום טענות אפילו
צודקות, כאומרם 'אל תרצה את חברך בשעת כעסו'. לפי זה כשאמר לו
הקב"ה 'שוב אל ארץ מולדתך', הבין יעקב שכבר שכחה חמת עשו, ואפשר
כבר לרצות את עשו, ואז הכין עצמו בטענות להצדיק את עצמו לפני עשו
מדוע לקח הברכות ממנו, שזה היה מן השמים, דהודיעו לרבקה אמם
שתסבב הדבר כך.

והראיה שזה היה מן השמים הוא ע"י השתמשו בשליחות זה עם מלאכים
ממש, דהנה אמרו רז"ל (בר"ר סה:ח): למה כהה עיניו של יצחק, כדי שיבוא
יעקב ויטול הברכות. ואמרו עוד שם: 'מראות', מכח אותה ראייה, שבשעה
שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח, תלה יצחק עיניו במרום
והביט בשכינה, לכך כהו עיניו, ע"כ. ויש לומר דב' המדרשים פליגי אי צדיק
גדול, או מלאך גדול. דאי אמרת מלאך גדול, ומלאך אסור להביט בשכינה,
א"כ כל שכן צדיק אסור, ולכך כהו עיניו של יצחק מראות כיון שהביט
בשכינה, אבל אם גדול כח צדיקים ממלאכי השרת, אז צדיק מותר להביט
בשכינה, וצריך לומר דכהה עיניו של יצחק כדי שיבוא יעקב ויטול הברכות.
והנה מצאתי בחנוכת התורה שכתב שמלאכים רשאים להסתכל בשכינה,
ובני אדם אסורין. אבל יש להוכיח להיפך, דמלאכי השרת אסורין להסתכל,
ובני אדם צדיקים מותרין, דגדול כח צדיקים ממלאכי השרת. דהנה הא
דמלאך אסור להביט בשכינה, מפורש נביא (ישעיה ו:ב) 'שש כנפים לאחד
בשמים יכסה פניו, ופירש"י שם: כדי שלא להביט בשכינה. וכן מבואר
בירושלמי (יומא פ"א ה"ה) עה"פ 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד': אפילו

אותן שכתוב בהן 'ודמות פניהם פני אדם', המה מלאכי
השרת, אסורין להיות אז בשעת הקטרה כדי שלא
יסתכלו בשכינה. ועוד מפורש ברז"ל (ילקוט שמעוני
פרשת אחרי עה"פ 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד'):
שמעון הצדיק אמר להם בשנה זו הוא מת, אמרו לו מנין
אתה יודע, אמר להם בכל שנה ושנה זקן אחד לבוש
לבנים נכנס ויוצא עמי, ושנה זו נכנס עמי ולא יצא עמי,
אמר ר' אבהו ומי יאמר שאדם היה, אלא הקב"ה נכנס
עמו ויצא עמו בכבודו. [ופריך] וכהו גדול לאו אדם הוא.
[ומתריך] אלא בשעה שהיה רוח הקודש שורה עליו, היו
פניו בוערות כלפידים, וה"ד 'כי שפתי כהן ישמרו וגו'
כי מלאך ה' צבאות הוא', ע"כ. והכוונה, דכיון שעושה
אז שליחות הש"ת, הרי שלוחו כמותו ולא נחשב כסתם
אדם.

תולדות בעל חזון יחזקאל זי"ע

בעל חזון יחזקאל זי"ע קנה לעצמו
חלקה קטנה באיזה מקום בגליל,
ולא התעניין בזה, ומעולם לא הלך
לראות את חלקתו.
ואמר כי רצה לקיים בזה מה שכתב
האבן עזרא בפרשתינו עה"פ 'ויקן
את חלקת השדה', וז"ל: הזכיר זה
הכתוב הוודיע כי מעלה גדולה יש
לארץ ישראל, ומי שיש לו בה חלק,
חשוב הוא כחלק עולם הבא.

עצמות" בירמיה [במקומות שמוזכר נבוכדנצר], אלא שכל נבוכדנצר שבירמיה חי הוה [וכתיב
(קהלת י:ב): גם במדעך מלך אל תקלל], ברם הכא מת הוה, [ולכן יכול היה לקללו], ע"כ.
והדבר פלא, דהא בשעה שרבי יונתן ורבנן למדו פסוקים אלו כבר מת נבוכדנצר. ותירץ הגה"צ
ר' משה וואלפסאן שליט"א, ע"פ הנועד דתורתנו הוא תורת חיים, דבשעה שלומד אדם איזה
פרשה, נמצא הלומד שם. לכן בשעה שרבי יונתן עסק בספר ירמיה, היה רבי יונתן נמצא בזמן
שעדיין חי נבוכדנצר, לכן לא היה יכול לקללו, ע"כ.
ולפ"ז י"ל דבשעה שעסק רשב"ג בפרשת בראשית נשכב עשו את אביו, היה רשב"ג נמצא
בזמן כשעדיין עשו היה ישראל מומר, לכן מותר היה לו לשבח.

דמן הסתם עתיד לקבל ממנו בחזרה איזה גמול]. ולכן לא אמר הכתוב דזה
מנחה 'מעבדך יעקב', דאיך מותר ליתן מתנה לגוי. אלא הכתוב אמר 'לעבדך
ליעקב מנחה', דיעקב מקבל מנחה וטובה מהמתנה שנותן לעשו ולכן מותר,
וכמו שפירש"י (בראשית נ:ה), וז"ל: שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית
לבן ועשה אותו כרי, ואמר לעשו טול זה בשביל חלקך במערה.

ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית. נראה כאשר שמעתי בשם הקדוש מרוזין
זצ"ל, אשר צוה לחנוכת הבית, דיש להכנס תחילה בסוכה, ושוב מן הסוכה
להכנס לבית. ואפשר לומר כי מרומז כן פה, כאשר יעקב בנה לו בית, לא
רצה להכנס, כי אם בתחילה נסע סכותה, דהיה נכנס לסוכה, וממנה בא אל
הבית. ורמז לדבר בפרשת בשלח דכתיב 'ויסעו מסוכות ויחנו באיתם',
ד'איתם' הוא על דרך 'איתן מושביך', [דמקודם ויסעו מסוכות, ואח"כ בבית
מושבו, וזה 'איתם', כמו 'איתן מושביך']. אמנם בא"י אשר מצות ישוב א"י
היא מצוה בעצמה, אחרי שנתקדשה בכיבוש שני לשעתה ולעתיד לבא (ע'
רמב"ם תרומות פ"א ה"ה), אפשר לומר דכדאי היא שתגן, [ואין צריך להכנס
מקודם בסוכה].

לע"נ 'בעלת הנסים' שרה לאה ב"ר שלמה פיש ע"ה יא"צ כ"ז חשון

ויירא יעקב מאד ויצר לו. כתב הרא"ם וז"ל: וייצר לו שלא יהרוג את אחרים,
בב"ר יש מפרשים שמא יהרוג את עשו ויקללנו אביו, וכן מצאתי בתנחומא.
אבל מהריגתן של אחרים לא היה מיצר, מפני שבא להרוג השכם להורגו
כדנפקא לן מקרא ד'אם במחתרת ימצא הגנב והכה ומת אין לו דמים' לפי
שבא על עסקי נפשות, שיודע שאם תמצאנו חותר לא תעמיד עצמך מלהציל
ממונך, והוא בא לדעת כן שיקום עליך ויהרגך, לפיכך אמרה תורה השכם
אתה והרגהו, עכ"ל. וקצת קשה, דהא האי קרא ד'אם במחתרת ימצא הגנב',
בפרשת משפטים כתיב, ולשוראל נאמר, וא"כ מנא ליה דגם בבן נח אמרינן
הבא להרוג השכם להורגו, הרי שפיקות דמים הוא מ' מצות דבני נח. ואי
נימא דהאבות יצאו מכלל בן נח גם להלך, ניחא.

ועוד נראה, דהאי מילתא דהבא להרוג השכם להורגו
נוהג ודאי גם בבני נח, כיון שגם הסברא החיצונה
מחייבת כן, דחייך קודמין לחיי חבירך, ואין לו להניח
להרוג את עצמו מן הבא להורגו אם יכול להציל את
עצמו במיתת הבא להורגו. והא דבעינן קרא דבמחתרת,
היינו רק לאשמעינן דבא במחתרת מחשיב בא להרוג
שכוונתו להרוג, ומצינו כזה שהכתוב משמיענו דעת
האדם (ע' תוס' פסחים צ. ד"ה החייה).

ואם שהוא סברא דחזקה אין אדם מעמיד עצמו על
ממונו, והאי מימר אמר אי אזלינא קאי לאפאי כו', ואי
קאי לאפאי קטלינא ליה, עם כל זה יש לומר דאין
הסברא ברורה כל כך, ובא הכתוב להשמיענו שהסברא
אמיתית, וכמו שמיצנו כמה פעמים בגמ' 'איבעית אימא
קרא, איבעית אימא סברא', אבל גוף הדין דהבא להרוג

ולכאורה עשו ישראל מומר היה, וא"כ יש לומר דאין בזה משום 'לא תחנם'. אבל נראה דהקשה
כן לשיטתו, דבספרו מחשבות חרוץ (אות י"ג) חידש, דהא דאמרו דעשו ישראל מומר היה, היינו
דוקא קודם שיצא לתרבות רעה, אבל אחר שיצא לתרבות רעה, יצא מכלל ישראל, וז"ל: באותו
יום שמת אברהם אבינו יצא עשו לתרבות רעה ונפרד מלהיות נקרא עוד זרע יצחק, והא דאמרו
בקידושין דעשו ישראל מומר, היינו דקודם שיצא לתרבות רעה היה עליו שם ישראל ונימול
לשמונה, אלא שנשתמד [ואז יצא משם "ישראל"]]. ואף דבישראל גם מומר אע"פ שחטא ישראל
הוא, זהו רק בזרע יעקב שכבר נפק חבל הנחלה חוטינן דאין יכול לינתק עוד, אבל
בזרע יצחק אף דהיה נקרא תחילה בשם ישראל, אבל משנשתמד ויצא לתרבות רעה יצא מכלל
ישראל, עכ"ל. ולפ"ז מובן דהקשה כן לשיטתו, דאיך שיב רשב"ג את עשו בזמן שכבר יצא
לתרבות רעה, דאז לא היה עוד בכלל ישראל, וא"כ אסור משום 'לא תחנם'.
והנה איתא במדרש רבה (אסתר פרשה ו' אות ד'): כד הוי מטו רבי יונתן ורבנן להאי פסוקא
'אשר הגלה נבוכדנצר', הוה אמרין "נבוכדנצר שחיק עצמות", ולמה לא הוה אמרין כן ("שחיק

היוצא לנו מכל הנ"ל שאדם יכול להביט בשכינה שהוא גדול ממלאך בזה, וכמו שהיה אצל שמעון הצדיק, וא"כ אין לומר דטעם כהיית עיני יצחק היה לפי שהביט בשכינה, אלא על כרחק צריך לומר דטעם הוא כדי שיבא יעקב ויטול הברכות, א"כ אין לעשו שום טענה על יעקב, דהרי זה היה מן השמים, וזה הראהו בשליחת מלאכים ממש, דגדול המשלח מהשליח, א"כ מוכח דאדם גדול ממלאך, ולא היה כיהו עיניו של יצחק מחמת שהביט בשכינה, אלא שרצון הקב"ה היה שיבוא יעקב ויטול הברכות.

לע"נ הג"ר אהרן עבוד ב"ר אליהו זצ"ל יא"צ כ"א חשון

שחיטת עכ"ם בנוגע איסור אותו ואת בנו. איתא בתוספתא (פ"ה חולין ה"א): שחיטת עכ"ם מותר משום אותו ואת בנו, ע"כ. פי', דמותר לשחוט את הבן אחר ששחט העכ"ם את האם, או איפכא, [משום שדחיטת עכ"ם אינו מיקרי 'שחיטה', וקרא אמר 'אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד']. ולכאורה יש להקשות מדברי התוספתא על מה שכתב חרמב"ם (פ"ב אבות הטומאה ה"י) דהא שדחיטת עכ"ם נבלה ומטמאה במשא, היינו רק מדרבנן, אבל מה"ת אינו מטמא. וקשה, דכיון שהועילה שחיטתו של העכ"ם להוציאה מטומאת נבלה דאורייתא, א"כ יתחייב מי ששחט אחריו משום אותו ואת בנו. כמו דאמרין (יומא סד.) גבי שעיר המשתלח, שדחייתו לצוק זו היא שחיטתו לעשותו מחוסר זמן משום אותו ואת בנו, אע"פ שדחייתו לצוק מהני רק לטהרו מידי נבלה.

ויש לחלק ולומר דשאני מצות דחיית שעיר המשתלח שהיא כעין עבודה, ונחשבת שפיר כעין שחיטה אע"פ אם היה הדין דאינו מטהרתו מידי נבלה, דחשיב שחיטה מצד שהיא כעין עבודה. אבל הא שדחיית עכ"ם מטהרתו מידי נבלה, [אינו משום דשחיטת עכ"ם חשיב 'שחיטה'], אלא היינו משום שלענין טומאת נבלה כתיב 'וכי ימות מן הבהמה', וזו שנעשה בה 'מעשה' שחיטה, אינה בכלל 'וכי ימות', [דאע"ג דלא חשיב 'שחיטה', אבל גם לא חשיב 'וכי ימות', כיון שנעשה בה 'מעשה' שחיטה, ולכן אינו טמא משום נבילה. וכיון דאינו חשיב 'שחיטה', לכן] אינה מחייב את השוחט אחריו משום אותו ואת בנו.

והנה בירושלמי (סוטה פ"ט) יש מאן דאמר הסובר דעריפת עגלה ערופה אינה כשחיטה לענין אותו ואת בנו, וכן פסק הרמב"ם (פ"ב שחיטה ה"ז), אע"ג דפסק (פ"ג אבות הטומאה ה"ג) שעריפתה מטהרתה מידי נבלה. ולכאורה מאי שנא משעיר המשתלח שדחייתו לצוק זו היא שחיטתו, ואם נשחטה אמו קודם, נעשה מחוסר זמן משום אותו ואת בנו. [דכמו דאמרין דדחיית שעיר המשתלח חשיב 'שחיטה', כיון שהיא כעין עבודה, כך נימא דעריפת העגלה חשיב 'שחיטה' כיון שהוא כהנה].

ומצאנו בדברי ר"ת (בספר הישר חלק ענינים שונים ס"ח תרל"ב) שחילק בזה הלשון: אע"פ שעריפת עגלה מטהרתה מידי נבלה, אפ"ה לא נחשבת עריפתה שהיא מצוה הבאה על החטא להיות כשחיטה לדין אותו ואת בנו,

ואינו דומה לדחיית צוק שהוא כשחיטת עולת קדשים, עכ"ל. והיינו דשאני שעיר המשתלח, שהשעיר בא על החטא והוא המכפר, ודין הוא שבעינין שְׁתַּעֲשֶׂה בו דחייה, כמו שבעינין שחיטה בקרבן, ולכן נחשבת דחייתו כשחיטה. אבל שונה ממנו עגלה ערופה, שעיקר הכפרה הוא מעשה העריפה, ורק דין הוא שעריפה תיעשה בעגלה, וכיון שעצם העריפה היא הכפרה, ואין העריפה דין בעגלה כמו שחיטה בקרבן, משום שעגלה אינה עיקר הכפרה, ממילא אין עריפה כשחוטא לענין אותו ואת בנו. (חזון יחזקאל חולין פ"א:).

וכוננת החזון יחזקאל מה שכתב 'אין העריפה דין בעגלה כמו שחיטה בקרבן', היינו דעריפה הוא דין על הגברא, ולא על החפצא. דהנה מצינו איסור שנובע מצד הגברא, כגון מאכלות אסורות, שהאיסור הוא שהגברא לא יאכל. ויש איסור שנובע מצד החפצא כגון תרומה וקדשים, שהחפצא לא יהיה נאכל ע"י זר (ראה מליצי יושר פ' חיי שרה גליון קפ"א, במדור 'אבני נזר'). וכך יש מצות שנובע מצד הגברא, כגון אכילת מצה, דהמצוה הוא שהגברא יאכל המצה, אבל אין חילוק בחפצא של המצה אם נאכל או לא. ויש מצות שנובע מצד החפצא, כגון אכילת קדשים, דהמצוה הוא שהקרבן יהיה נאכל (ראה מליצי יושר שם).

וזה החילוק בין דחיית שעיר המשתלח דזה דין בגוף השעיר שצריך שְׁתַּעֲשֶׂה בו דחייה, וכמו קרבן, דגוף הקרבן טעון שחיטה, ואין זה דין רק על הגברא, ולכן דחייתו היא שחיטתו, דחשיב כמו שחיטת עולת קדשים. משא"כ עריפת עגלה ערופה אינו דין בגוף העגלה שצריך שְׁתַּעֲשֶׂה בו עריפה, אלא דין הוא על הגברא, ולכן אין העריפה חשיב כשחיטה.

לזכות מ.ב.פ.ר. להצלחה בכל"ע

אחריות של רב קהילה בישראל. אמרתי לכתוב מהו אחריות של רב בישראל, כי ראיתי בספר בשם אחד מגדולי ישראל, וכך כתוב: רב אחד ברוסיא נפטר, הוא מגיע לב"ד של מעלה, והנה פונים אליו בשאלה נורא מאד: מדוע הרסת וקלקלת כמליון יהודים? נדהם ומשתומם שואל אותו רב: אינני מבין כלל מה אתם שואלים אותי על מליון יהודים, כל חיי לא ראיתי כ"כ הרבה יהודים, מה קורה כאן? משיבים לו ב"ד של מעלה: אתה הייתה רב בעיירה, הסתובב שם נער אחד יתום קראו לו 'לייבל', אם היו מטפלים בו כראוי אפשר שהיה צומח אחד ממנהיגי היהדות, ואתה לא טיפלת בו והוא גדל והתקלקל עד שלבסוף נהיה 'לייבל טרזקי' ממנהיגי הקומוניסטים והרס וקלקל יהודים בלי גבול, וא"כ האחריות על מעשיו עליך היא.

הרי חזינן איזה אחריות מוטל על רב, דידוע שלייבל טרזקי הוא היה נואם עצום ממקימי הקומוניסטים, והשפיע מאד לרע על מליון יהודים שנהפכו לקומוניסטים, וחבל שאם היה גדל כיהודי מאמין היה גדול מאד והיה משפיע לטובה בשביל עם ישראל, ובסוף סטלין ימ"ש הרג את לייבל טרזקי. כל אחד צריך להשפיע בהכח שהקב"ה נתן לו, אחד בדרוש, ואחד דרך ספרים טובים, ואחד שמקים ישיבות קדושות ות"ת.

מאמר מספר צפנת פענח להרה"ק מופת הדור רבי אליהו גריידיץ זי"ע שכתב

דמסוגל מאמר זה להינצל מאויבים

זו"ל: וכפי הזריעה (-לכונן בתפילה הכוונות שכתוב במאמר זה) יש לילך בטח שכן יהיה בעזרת השי"ת הצמיחה מזה. ואולי יהיה סיעתא דשמיא שיהיה עוד הרבה תועלת יותר ממה שאני משרע, ויקיים בזה כעין מה דכתיב 'ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכה ה'.

[אות ט']:] וכסדר הזה בהני שלשה תפילות, מיוסד מאמר של רבה בר בר חנה, והלשון 'מחינן ליה באלוותא' [רמז הוא שיקלל אותו דרך תפילתו], ד'אלוותא' הוא מקל, כפירוש הרשב"ם, והוא משל על 'אלה' [ד'אלה' היינו קללה, לשון נופל על לשון, ד'אלה' הוא לשון מקל, וגם לשון קללה], והיינו שיקלל אותו בדרך תפילה, [ומבאר רבה בר בר חנה הני שלשה תפילות, במה שאמר דחקוק על המקל ג' שמות אלו: א) 'אהיה אשר אהיה'. ב) 'יה'. ג) 'ה' צבאות'].

[תפילה הראשון הוא] 'אהיה אשר אהיה', דכתיב (שמות ג'י:ד): 'ויאמר אלקים אל משה אהיה אשר אהיה, ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם', התחיל ב'אהיה אשר אהיה', ומסיים ב'אהיה' לבד. ופירש"י זו"ל: אהיה אשר אהיה - אהיה עמם בצרה זו אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכיות. אמר משה רבינו: רבש"ע, מה אני מזכיר להם צרה אחרת, דיים בצרה זו. אמר לו הקב"ה יפה אמרת, 'כה תאמר לבני ישראל 'אהיה' שלחני אליכם', עכ"ל. והיינו דמתחילה אמר הקב"ה הייתי עמהם בגלות זה, ואהיה עמהם בגלות אחר. וחזינן [דהשם 'אהיה אשר אהיה'] קאי על ההצלה בשעת הגלות [והיינו בשעת הצרה].

ולכן [על התפילה הראשונה שלא יהיה השונא להרע לו עכשיו], יש לומר בתפילתו 'אהיה אשר אהיה', [והיינו] שיהיה לו הצלה לפי שעה בעודו בסכנה, ונקיט כל הלשון ['אהיה אשר אהיה'], ולא די ב'אהיה' לבד, כיון שצריך לכל זה, [והיינו להבטחת 'אהיה אשר אהיה', שיהיה עמנו בצרות אחרות], יען שיש גלות וצרות שונות לרבים וליחידים ובזמנים שונים, ובזה הבטיח הקב"ה 'אהיה אשר אהיה', בתיבת 'אשר', הורה לכל הצרות שבעולם, שהקב"ה מציל בעת הצרה.

[והנה יש לכתוב אות ה' בשלשה אופנים: ('הי', וזה מיקרי 'מילוי יודיין'). ב) 'הא', וזה מיקרי 'מילוי אלפייין'. ג) 'הה', וזה מיקרי 'מילוי הייין'. ואם מתפללים בשם] 'אלקים' במילוי ההיין, שגמטריה 'צרה', ומכוין זאת במחשבה באמרו שם 'אלקים' בעת צרה, [מועיל זאת להינצל מצרה, וא"כ מדוע לא הזכיר רבה בר בר חנה שם 'אלקים' במילוי ההיין, ולכוון דזה גימטריה 'צרה', דהרי גם שם זה מועיל. ונראה דמ"מ] עדיף יותר השם 'אהיה אשר אהיה', שמפורש יותר [בשם זה, דהקב"ה עמו בעת צרה להצילו], ונאמר מאת הקב"ה למשה [שם זה] לפעולה אמיתית [שמועיל]. [המשך בשבוע הבא].